

**Záznam zo 6. zasadnutia
Pracovnej skupiny monitorovacieho výboru pre podporu zelených opatrení
v rámci výziev na ochranu pred povodňami a výzvy na vodozádržné
opatrenia v urbanizovanej krajine (ďalej len „pracovná skupina“)**

9. apríla 2019, 11.00 hod., Karloveská 2, Bratislava

Zúčastnení: podľa priloženej prezenčnej listiny

PRIEBEH STRETNUTIA

1. Úvod – otvorenie stretnutia

Šieste zasadnutie pracovnej skupiny otvoril predseda pracovnej skupiny pán Matej Ovčiarka, generálny riaditeľ sekcie environmentálnych programov a projektov Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“).

V úvode zhrnul dôvody zriadenia pracovnej skupiny, ako je návrh opatrení na ochranu pred povodňami využívajúce zelenú infraštruktúru, ktoré bude možné podporiť v rámci výziev zameraných na ochranu pred povodňami a špecifikácia opatrení v rámci výzvy zameranej na vodozádržné opatrenia v intraviláne obcí. Pri tvorbe predmetných výziev boli na stretnutiach pracovnej skupiny zároveň otvorené a prediskutované otázky, ktoré sa vyskytli pri príprave výziev a ktoré bolo potrebné v súčinnosti s pracovnou skupinou vyriešiť. Okrem spomínanej pôsobnosti pracovnej skupiny je, v súlade so štatútom, úlohou pracovnej skupiny aj monitorovanie podpory využívania zelených opatrení v rámci výziev na ochranu pred povodňami a výzvy zameranej na vodozádržné opatrenia v urbanizovanej krajine.

Pán Ovčiarka informoval členov, že cieľom tohto zasadnutia je prediskutovať dôvody nízkeho záujmu a neúspešnosti žiadateľov v rámci 18. výzvy, zameranej na preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami realizované mimo vodných tokov a na základe toho navrhnúť ďalší postup v rámci danej výzvy. Čo sa týka 40. výzvy, zameranej na vodozádržné opatrenia v intraviláne, uviedol, že budú poskytnuté informácie o jej aktuálnom stave.

Pán Ovčiarka vyzval členov pracovnej skupiny, aby vyjadrili svoje prípadné návrhy na doplnenie plánovaného programu.

Pán Miroslav Mojžiš (MVO Priatelia Zeme CEPA) navrhol doplnenie programu o prediskutovanie možnosti zabezpečenia medzirezortnej koordinácie pre plánovanie a podporu výziev v oblasti adaptácie na zmenu klímy. Pán Ovčiarka navrhol zaradiť túto diskusiu do bodu 4, s čím pán Mojžiš súhlasil.

2. Informácia riadiaceho orgánu pre OP KŽP o aktuálnom stave výziev zameraných na ochranu pred povodňami a výzvy na vodozádržné opatrenia v urbanizovanej krajine

Zástupcovia riadiaceho orgánu pre OP KŽP pani Zdenka Kurčíková a pán Michal Šutriepka (odbor programovania, riadenia a monitorovania programov sekcie environmentálnych

programov a projektov MŽP SR) prezentovali súčasný stav predmetných výziev. *Prezentácia, ktorá odznela v rámci bodu 2 a 3, tvorí prílohu tohto záznamu.*

3. Stručná informácia o najčastejších dôvodoch neschválenia predložených žiadostí o NFP v rámci výzvy zameranej na preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami realizované mimo vodných tokov (riadiaci orgán pre OP KŽP, SHMÚ)

V prezentácii pokračoval zástupca riadiaceho orgánu pre OP KŽP pani Jana Kadlečíková (odbor posudzovania projektov sekcie environmentálnych programov a projektov MŽP SR).

Pani Zuzana Hudeková (Únia miest Slovenska) vyjadrila za obce a mestá nespokojnosť ohľadom dožiadania chýbajúcich náležitostí na základe výzvy na doplnenie v rámci 40. výzvy zameranej na vodozádržné opatrenia v intraviláne obcí. V niektorých prípadoch obce, ktorým bola žiadosť zastavená, si neboli vedomé, akú náležitosť nedodali. Zároveň poukázala na podmienky predmetnej výzvy - preukázanie súladu s požiadavkami v oblasti dopadu plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 a preukázanie plnenia súladu s požiadavkami v oblasti posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie, ktoré sa rovnako vzťahujú na všetky typy opatrení, aj na tie technicky nenáročné ako je napr. zelená strecha, ktoré ani nevyžadujú stavebné povolenie a teda EIA je pre ne irelevantná. Pre realizáciu takýchto opatrení - zelenej strechy, pre ktoré nie je potrebné stavebné povolenie navrhla tieto podmienky v budúcnosti nevzťahovať.

Pani Kadlečíková reagovala, že uvedené podmienky výzvy sú povinnými prílohami a pokiaľ ich žiadateľ nepredloží ani na výzvu, v súlade s podmienkami výzvy, nie je možné podmienku vyhodnotiť, preto je konanie o žiadosti zastavené. P. Kadlečíková poukázala na niektoré projekty, ktorých cieľom je realizácia zelenej strechy a pritom majú zložité technické riešenia, pri ktorých nie je jednoznačné, či je potrebné stavebné povolenie alebo iba ohláška.

Pán Ovčiarka doplnil, že pri 40. výzve ide o hodnotenie prvého kola výzvy. V rámci neho samotné hodnotenie trvá dlhšie aj z hľadiska nastavenia procesov pre budúce kolá výzvy. Riadiaci orgán preverí a zváži nastavenie overovania niektorých podmienok výzvy po vyhodnotení kola s cieľom zbytočne nezaťažovať žiadateľov.

Pán Mojžiš navrhol, aby už v liste, ktorý je zasielaný žiadateľom na doplnenie chýbajúcich náležitostí na základe výzvy na doplnenie, bolo zdôraznené, aby sa žiadateľ vyjadril ku každému jednotlivému bodu dožiadania.

Pani Hudeková poukázala na zmenu formulára žiadosti o NFP v ITMS, ktorá bola vykonaná 5 dní pred ukončením hodnotiaceho kola výzvy. Žiadatelia, ktorí formulár vyplňali priebežne neboli dopredu informovaní, preto museli formulár žiadosti o NFP opätovne vyplniť.

Pán Ovčiarka reagoval, že riadiaci orgán mrzí komplikácia, ktorá bola spôsobená žiadateľom. Ubezpečil, že je snahou riadiaceho orgánu, aby o takýchto zmenách boli žiadatelia automaticky včas informovaní. Väčšinou takéto zmeny formulárov vychádzajú zo zmien Systému riadenia EŠIF (Európskych štrukturálnych a investičných fondov) a metodických pokynov Centrálného koordinačného orgánu (CKO). Aby bol v súlade s nimi, riadiaci orgán musí tieto zmeny premietnuť čím skôr v rámci všetkých otvorených výziev, ktorých je v súčasnosti veľmi veľa.

Pán Peter Jány (odbor programovania, riadenia a monitorovania programov sekcie environmentálnych programov a projektov MŽP SR) doplnil informáciu, že z pôvodného formulára žiadosti o NFP je možné už napísané informácie skopírovať do nového formulára.

Pani Miroslava Hrušková (riaditeľka odboru programovania, riadenia a monitorovania programov sekcie environmentálnych programov a projektov MŽP SR) informovala zúčastnených, že náš rezortný manažér ITMS požiadal CKO ako správcu ITMS o nastavenie systému tak, aby sa žiadateľom automaticky znovu nahrali vyplnené údaje. Reakcia CKO bola, že dodatky k zmluve s obstarávateľom ITMS sa nepredpokladajú a preto s takouto funkcionalitou nie je možné do budúcnosti počítať.

V prezentácii pokračovala zástupkyňa Slovenského hydrometeorologického ústavu (SHMÚ) pani Zuzana Danáčová, ktorá doplnila na základe ich vlastných skúseností, aké sú najčastejšie dôvody neúspechu žiadateľov v rámci 18. výzvy. SHMÚ vydáva Vyjadrenie k stanoveniu hodnoty merateľného ukazovateľa (počet obyvateľov využívajúcich opatrenia protipovodňovej ochrany), ktoré tvorí prílohu žiadosti o NFP. Pani Danáčová doplnila, že dôvodom neúspechu žiadateľov je, že väčšinou opatrenie, ktoré chcú realizovať nemá účinok na geografickú oblasť, v ktorej existuje potenciálne významné povodňové riziko, alebo možno predpokladať, že jeho výskyt je pravdepodobný v súlade s plánom manažmentu povodňového rizika (ďalej „PMPR“). Ďalej žiadatelia si často stanovujú „vlastnú“ hodnotu Q_{100} , ktorú si ani nedali overiť SHMÚ a nebrali ani do úvahy hodnotu, ktorá bola stanovená v PMPR. V jednom prípade si žiadateľ spravil vyjadrenie úplne sám, bez SHMÚ. V súčasnosti SHMÚ má na vyjadrenie 1 žiadosť.

Pán Ovčiarka poďakoval za prezentácie a otvoril diskusiu.

4. Diskusia - návrhy členov pracovnej skupiny na zvýšenie absorpčnej kapacity v rámci výzvy zameranej na preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami realizované mimo vodných tokov a ďalší postup v rámci predmetnej výzvy

Pani Martina Paulíková (Ekofórum – sieť environmentálnych organizácií) sa opýtala, aké opatrenia mali neúspešní žiadatelia záujem v rámci 18. výzvy realizovať.

Pani Kurčíková odpovedala, že predovšetkým išlo o žiadateľov, ktorí mali záujem riešiť protipovodňovú ochranu na toku, pričom ide o výzvu zameranú na realizáciu opatrení na ochranu pred povodňami mimo vodných tokov. Riadiaci orgán v takom prípade žiadateľov upozornil na 21. výzvu, ktorá je zameraná na realizáciu opatrení na ochranu pred povodňami na vodnom toku.

Pani Paulíková zdôraznila, že nemáme typ výzvy, ktorá by podporovala klasické opatrenia na zadržanie vody v krajine (bez protipovodňového charakteru) mimo intravilánu.

Pani Hrušková reagovala, že takýto typ aktivity nie je v OP KŽP zaradený, preto ak by sme chceli podporiť aktivitu zameranú na vodozádržné opatrenia v extraviláne, bolo by potrebné v rámci revízie OP KŽP túto novú aktivitu do dokumentu doplniť. Zároveň upozornila na stanovenú deliacu líniu s Programom rozvoja vidieka (PRV) resp. aj s Integrovaným regionálnym operačným programom (IROP), na základe ktorej mnohé z vodozádržných opatrení, napr. na poľnohospodárskej pôde alebo v lesohospodársky využívaných územiach, nie sú oprávnené na podporu v OP KŽP, pretože môžu byť podporené v rámci PRV alebo IROP. Preto, aby sa zistilo, či je účelné doplniť takúto aktivitu do OP KŽP, je dôležité zistenie záujmu a absorpčnej kapacity pre vodozádržné opatrenia mimo poľnohospodársky a lesohospodársky využívaných území. Opatrenia typu remízka a iné zelené opatrenia na poľnohospodárskej pôde je nutné preveriť aj z hľadiska toho, či môžu znamenať zlepšenie podmienok hospodárenia s pôdou a produkčných vlastností pôdy. V takom prípade by bola potrebná schéma štátnej pomoci.

Pán Ondrej Šöke (PRV, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky) informoval o možnosti podpory v rámci PRV, kde je nadefinované opatrenie 5.1, ktoré je zamerané na typ protipovodňových opatrení na poľnohospodárskej pôde. Čo sa týka podpory týchto opatrení, boli vyhlásené dve výzvy, ktorých oprávneným žiadateľom boli iba

Hydromeliorácie š.p., ktoré však nesplnili podmienky výziev. Riadiaci orgán pre PRV zvažuje prípravu novej výzvy na uvedené opatrenie. Ďalšie výzvy zamerané na podporu opatrení na ochranu pred povodňami sa v rámci programového obdobia 2014 – 2020 nebudú pripravovať. Podpora zelených opatrení v rámci protipovodňových opatrení na poľnohospodárskej pôde a ich implementácia do nového programového obdobia bude prediskutovaná pri príprave jednotlivých intervencií Strategického plánu budúcej SPP.

Pán Mojžiš v rámci diskusie navrhol vytvorenie centrálného miesta pre adaptáciu, v rámci ktorého by bol potenciálny žiadateľ usmernený, do ktorej výzvy spadá opatrenie, ktoré plánuje realizovať. Zároveň by nám to pomohlo zistiť, o ktoré opatrenia je záujem a ktoré ešte nemáme v rámci výziev pokryté.

Pán Ovčiarka reagoval, že pod Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu boli na tento účel zriadené Informačno-poradenské centrá (IPC). Zároveň zdôraznil, že žiadatelia môžu podať svoje otázky cez webové sídlo OP KŽP, cez kontaktný formulár. Riadiaci orgán odpovedá na každú otázku. Výhodou žiadateľa je položiť konkrétnu otázku, na ktorú dostane aj konkrétnu odpoveď. Častokrát sa však stáva, že otázky sú veľmi všeobecné. Žiadatelia môžu konzultovať aj telefonicky.

Pán Mojžiš navrhol zorganizovanie regionálnej konferencie, kde by sa zúčastnili aj iné riadiace orgány. Účelom konferencie by bolo informovať jednotlivých žiadateľov o adaptácii na zmenu klímy, o jednotlivých opatreniach, ktoré je v rámci konkrétnych výziev možné podporiť.

Pani Hrušková navrhla využiť IPC, ktoré sú financované v rámci Operačného programu Technická pomoc. IPC by mohli pre túto oblasť zorganizovať tematickú konferenciu, v rámci ktorej by boli pozvané jednotlivé riadiace orgány za IROP, PRV, OP KŽP.

Následne pani Hrušková reagovala na doplnenie novej aktivity do OP KŽP zameranej na vodozádržné opatrenia v extraviláne, čo by bolo z časového hľadiska náročné. Upozornila, že tzv. zelené opatrenia je možné v súčasnosti realizovať aj v rámci špecifického cieľa 1.3.1. zameraného na ochranu prírody, kde je možné podporiť obnovu biodiverzity a ekosystémov a budovanie zelenej infraštruktúry v extraviláne. Riadiaci orgán pre OP KŽP vyhlásil dve výzvy - 29. a 49. výzvu. Na 49. výzvu je dokonca schválená schéma štátnej pomoci, takže v jej rámci možno podporiť aj aktivity podliehajúce pravidlám štátnej pomoci. V rámci týchto výziev je možné podporiť napr. aj obnovu mokradí, ktoré sú zeleným opatrením a zároveň vodozádržným opatrením v extraviláne.

Pán Ovčiarka predniesol možnosť zorganizovania konferencie v spolupráci so Slovenskou agentúrou životného prostredia prostredníctvom schváleného projektu, ktorý je zameraný aj na informovanosť o nepriaznivých dôsledkoch zmeny klímy a v prípade záujmu by mohla byť zorganizovaná napr. v septembri 2019. Zároveň zdôraznil, že riadiacemu orgánu pre OP KŽP chýba zoznam potencionálnych žiadateľov a projektov pre takýto typ záujmu.

Čo sa týka plnenia ukazovateľa „Počet obyvateľov využívajúcich opatrenia protipovodňovej ochrany“ v rámci výziev zameraných na ochranu pred povodňami, ktorého cieľová hodnota k r. 2023 by mala byť naplnená na úrovni hodnoty 12 744, sa očakáva plnenie hlavne zo strany projektov, ktoré sú realizované v rámci 21. výzvy.

Pani Hudeková z dôvodu vysokého záujmu žiadateľov, z prostredia obcí a miest, realizovať vodozádržné opatrenia v intraviláne (40. výzva), navrhla v prípade nedostatku finančných zdrojov na 40. výzvu navýšenie alokácie na uvedenú výzvu. Zároveň zdôraznila, že nie všetky vodozádržné opatrenia majú rovnaký účinok. Preto je potrebné, za týmto účelom, mať posúdené územie, kde sa vodozádržné opatrenia realizujú. Z hľadiska efektivity, by sa opatrenia mali realizovať tam, kde je dostatok zrážok. V rámci prípravy projektu (na Dlhých Dieloch) preto urobili zrážkovo – odtokový model, kde vidno smery prúdenia vody a miesta, kde sa voda akumuluje. Je potrebné motivovať žiadateľov, aby zodpovedne pristupovali k návrhom opatrení, aby tieto opatrenia boli účelné a efektívne.

Pán Ovčiarka doplnil, že určitý typ inovatívnych vodozádržných opatrení je možné financovať aj prostredníctvom programu LIFE (v súčasnosti je otvorená výzva).

Pani Paulíková navrhla pre budúce programové obdobia sa už teraz pripraviť z hľadiska dostupnosti rôznych údajov a začať medzirezortne komunikovať, pre inšpiráciu prezentovať príklady dobrej praxe z OP KŽP, IROP a PRV ale aj problémy, s ktorými sa museli riadiace orgány a žiadatelia vysporiadať.

Pán Ovčiarka informoval, že v súčasnosti sa začína pripravovať návrh Partnerskej dohody, následne potom budú vytvorené aj pracovné skupiny.

Pani Hrušková doplnila informáciu, že v budúcom programovom období poľnohospodárka politika nebude súčasťou rámca Partnerskej dohody a bude programovaná samostatne. Upozornila, že financovanie podpory zelených opatrení bude o to ťažšie z hľadiska zabezpečenia synergií.

Ďalej prebehla diskusia ohľadom možnej úpravy 18. výzvy, hlavne vo vzťahu k vykazovaniu účinnosti zníženia Q_{100} o 0,8 % v príslušnej geografickej oblasti v súlade s plánmi manažmentu povodňového rizika (PMPR). V rámci diskusie bolo zdôraznené, že zároveň hodnota ukazovateľa „Počet obyvateľov využívajúcich opatrenia protipovodňovej ochrany“ musí byť minimálne 1, inak by projekt neprispel k cieľom OP KŽP. Pani Danáčová, na základe ich skúseností, doplnila, že dosiahnutie požadovaného minimálneho účinku (zníženie Q_{100} o 0,8 %) nie je pre žiadateľov problém. Upozornila, že problémom sú staré projekty žiadateľov, ktoré majú neaktuálne hydrologické hodnoty a fakt, že väčšina, ktorá ich osloví, nepatrí do 18. výzvy. Pán Ivan Hapčo (sekcia vôd MŽP SR) potvrdil, že dosiahnuť stanovený parameter - zníženie Q_{100} o 0,8 %, je nastavené na minimálnej úrovni a zníženie tohto parametra by mohlo znamenať, že sa navrhované opatrenie minie plánovanému protipovodňovému účinku.

Pán Peter Čadek (SVP š.p.) doplnil, že je veľa obcí, ktoré majú záujem robiť opatrenia na ochranu pred povodňami mimo vodných tokov v rámci 18. výzvy, ale nespĺňajú súlad s PMPR, čiže účinok ich navrhovaného opatrenia sa neprejaví v geografickej oblasti, v ktorej existuje potenciálne významné povodňové riziko, alebo možno predpokladať, že jeho výskyt je pravdepodobný. Ide o oblasti, kde hrozí povodňové riziko, ale toto povodňové riziko nie je významné.

Pani Hrušková reagovala, že vznesené poznámky sú otázky hlavne na sekcii vôd. Pri koncipovaní OP KŽP sa vychádzalo z koncepčných dokumentov, za ktoré sú zodpovedné jednotlivé vecne príslušné sekcie, pričom sa vychádza z úloh a priorít, ktoré sú stanovené v týchto dokumentoch. Vzhľadom na finančné zdroje, ktoré sú v rámci OP KŽP k dispozícii, si sekcia vôd stanovila ako prioritu pre realizáciu opatrení zameraných na ochranu pred povodňami oblasti, v ktorých existujú potenciálne významné povodňové riziká, alebo možno predpokladať, že ich výskyt je pravdepodobný.

Ďalej pani Hrušková zopakovala, že realizáciu zelených opatrení je možné podporiť aj širšie, okrem spomínanej 18. výzvy, v rámci výziev zameraných na ochranu prírody. V súčasnosti segmentom, ktorý zatiaľ nie je pokrytý žiadnou výzvou v rámci OP KŽP, je ochrana prírody a biodiverzity mimo sústavy siete Natura 2000 alebo chránených území prostredníctvom aktivít spadajúcich pod schému štátnej pomoci. Na túto oblasť bude treba napláňovať výzvu.

Pán Ovčiarka a pani Hrušková doplnili, že v prípade nedostatku zdrojov na 40. výzvu sa tieto zdroje navýšia znížením alokácie 18. výzvy. Možnosť podpory vodozádržných opatrení v extraviláne sa zväží, avšak potreba a účelnosť tohto doplnenia závisí od toho, aká je absorpčná kapacita na opatrenia tohto typu na obecných pozemkoch, teda mimo poľnohospodársky a lesohospodársky využívaných území, pretože v takom prípade by bola potrebná schéma štátnej pomoci.

Pani Hudeková za obce a mestá potvrdila, že v súčasnosti sa obce a mestá pripravujú na adaptáciu na zmenu klímy, preto privítajú navýšenie alokácie na 40. výzvu zameranú na vodozádržné opatrenia v intraviláne.

Pán Ovčiarka doplnil, že alokácia na 40. výzvu sa navýši (z 18. výzvy) v prípade, že už v rámci posledného hodnotiaceho kola budú finančné prostriedky určených na predmetnú výzvu nedostatočné.

Pani Hudeková upozornila aj na súvis s Envirostratégiou 2030, v rámci ktorej je uvedené, že bude potrebné na úrovni sídiel a regiónov mať pripravené adaptačné stratégie s jasne stanovenými opatreniami.

Pán Ovčiarka dal do pozornosti aj Nórske fondy, v rámci ktorých bude v najbližšej dobe možnosť financovania aj mestských akčných plánov pre mestá nad 15 tis. obyvateľov (výzva bude zameraná na adaptačné opatrenia na klimatické zmeny).

Pán Šutriečka v prípade návrhu novej aktivity zameranej na vodozádržné opatrenia v extraviláne upozornil na obmedzenie, kedy v rámci 40. výzvy nie je možné financovať mestské oblasti, ktoré sú podporené prostredníctvom IROP (deliaca línia). Čiže nie je možné podporiť, okrem krajského mesta Bratislavy a jej funkčného územia, ostatné krajské mestá s ich vyčleneným funkčným územím (UMR).

Pán Pavol Kristel' (IROP, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky) v stručnosti zhrnul možnosti podpory vodozádržných opatrení v rámci IROP. Výzva na podporu zelených opatrení vrátane možnosti financovania strategických dokumentov, bola vyhlásená v r. 2017 s alokáciou 33 mil. EUR. Výzva bola v mesiaci február navýšená o 6 mil. EUR a riadiaci orgán pre IROP aplikoval zásobník projektov. Výzva je stále otvorená.

Na základe prednesených informácií a požiadaviek, pán Ovčiarka na záver zhrnul, že sa v spolupráci so zainteresovanými pripraví rámec konferencie zameranej na adaptáciu zmeny klímy, ktorá by sa mohla konať v septembri 2019 a v prípade nedostatku zdrojov na 40. výzvu ich navýšime znížením alokácie 18. výzvy.

5. Záver

V závere pracovnej skupiny pán Ovčiarka poďakoval členom pracovnej skupiny a pozvaným externým odborníkom za účasť na 6. zasadnutí pracovnej skupiny ako aj za diskusiu.

V Bratislave, dňa 16. 04. 2019

Zapísala:

Mgr. Zdenka Kurčíková
tajomníčka pracovnej skupiny

Schválil:

Ing. Matej Ovčiarka
predseda pracovnej skupiny

Podpis:

Podpis: